

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-01-24 Nr. 429-16
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) interesams atstovaujančios UAB „Celerauto“ (toliau – pareiškėjo atstovė) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. gruodžio 14 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjo automobilis „Audi A6“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – automobilis). Pareiškėjo atstovė apie žalą informavo eismo įvykį sukėlusio asmens transporto priemonių valdytojo civilinę atsakomybę apdraudusį draudiką, šis pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo (toliau – TPVCAPD) sutartį užregistravo žalos bylą Nr. ITCA/22/022662.

2023 m. vasario 15 d. pareiškėjo atstovė draudikui pateikė automobilio remonto darbų sąmatą, siekiančią 7 356,84 EUR, į ją, be kita ko, buvo įtraukta ir ratlankio keitimo nauju kaina – 1 155,33 Eur. Papildomai pareiškėjo atstovė draudiką informavo, kad pareiškėjas prieš pusmetį keitė apgadintą automobilio ratlankį nauju, todėl nesutinka, kad jis būtų remontuojamas (dažomas) dėl įvykio metu patirto sugadinimo.

Draudikas sutiko su pareiškėjo atstovės pateikta automobilio remonto sąmata, tačiau ją informavo, kad remonto darbų sąmatai suderinti būtina pateikti remonto eigos nuotraukas, o senas ratlankis turi būti gražintas draudiko partnerei įmonei UAB „Autocentras“.

2023 m. vasario 15 d. pareiškėjo atstovė draudikui pateikė PVM sąskaitą faktūrą už automobilio remontą. Draudikas dar kartą informavo pareiškėjo atstovę, kad tam, kad remonto darbų sąmata būtų suderinta, draudikui turi būti gražintas eismo įvykio metu apgadintas ratlankis, kuris buvo pakeistas nauju.

2023 m. balandžio 11 d. draudikas pareiškėjo atstovei išmokėjo 851,84 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas, o 2024 m. gegužės 31 d., išskaičiavęs 1 155,33 Eur už ratlankio keitimą ir pritaikęs 22,72 proc. nusidėvėjimą daliai kitų naujų originalių dalių, draudikas pareiškėjos atstovei išmokėjo 6 043,75 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo automobilio remonto išlaidas.

2023 m. spalio 24 d. pareiškėjo atstovė draudikui pateikė pretenziją, kuria informavo nesutinkanti su draudiko reikalavimu gražinti apgadintą ratlankį. Pareiškėjo atstovė pretenzijoje nurodė, kad įstatymuose nėra įtvirtintos pareigos draudikui gražinti sugadintą detalę, ją pakeitus nauja, o draudikas remiasi išimtinai tik rinkoje susiformavusia praktika. Pareiškėjo atstovė pretenzijoje rėmėsi ne TPVCAPD įstatymo nuostatomis, o draudiko parengtą Sausumos transporto priemonių draudimo (kasko) taisyklių sąlygomis.

2023 m. lapkričio 3 d. draudikas pareiškėjo atstovei pateikė atsakymą į pretenziją, jame nurodė, kad ratlankio keitimo išlaidos apskaičiuotos netaikant nusidėvėjimo, todėl prašymas gražinti apgadintą ratlankį yra teisėtas ir pagrįstas. Papildomai draudikas informavo pareiškėjo atstovę, kad, draudiko nurodytam asmeniui pristačius įvykio metu sugadintą ratlankį, draudimo išmokos dalis už ratlankį (1 155,33 Eur su PVM) bus išmokėta.

Pareiškėjo atstovė nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama išnagrinėti kilusį ginčą. Pareiškėjo atstovė draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 1 155,33 Eur draudimo išmoką, atlyginančią ratlankio keitimo išlaidas, bei atlyginti atstovavimo išlaidas, kurių dydis bus nustatytas po reikalaujamos draudimo išmokos išmokėjimo.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepinimas. Jame draudikas pakartojo atsakyme į pareiškėjo atstovės pretenziją išdėstytus argumentus ir aplinkybes ir prašė draudikui keliamą reikalavimą laikyti nepagrįstu. Draudiko teigimu, žala, padaryta asmens turtui, nesant įstatyme nustatytų ar leistų išimčių, turi būti atlyginama laikantis visiško nuostolių atlyginimo principo, kurio esmė ta, kad žalos atlyginimu turi būti siekiama ją patyrusį asmenį grąžinti į iki pažeidimo buvusią padėtį.

Draudikas laikosi pozicijos, kad tuo atveju, jeigu detalė, kuri galėjo būti remontuojama, dėl tam tikrų priežasčių yra keičiama, rinkoje ji turi tiek rinkos vertę, tiek paklausą, pareiškėjas (pareiškėjo atstovė) arba remontą atliekanti įmonė gali nepagrįstai praturtėti, realizuodami keičiamą detalę, o tai prieštarautų visiško nuostolių atlyginimo, taip pat teisingumo, protingumo, sąžiningumo principams. Draudiko teigimu, automobilio ratlankio keitimo išlaidos buvo apskaičiuotos netaikant nusidėvėjimo, todėl prašymas grąžinti apgadintą ratlankį tam, kad būtų išmokėta draudimo išmokos dalis, atlyginanti minėtos detalės keitimo išlaidas, yra teisėtas ir pagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo nemokėti 1 155,33 Eur automobilio ratlankio keitimo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) draudiko sprendimo nemokėti 1 155,33 Eur draudimo išmokos, atlyginančios automobilio ratlankio keitimo išlaidas, pagrįstumą; 2) pareiškėjo atstovės keliamo reikalavimo atlyginti atstovavimo išlaidas pagrįstumą.

1. Dėl draudiko sprendimo nemokėti 1 155,33 Eur draudimo išmokos, atlyginančios ratlankio keitimo išlaidas, pagrįstumo

TPVCAPD yra reguliuojamas TPVCAPD įstatymu ir šio įstatymo įgyvendinamaisiais teisės aktais, vienas jų – Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklės¹ (toliau – Taisyklės). TPVCAPD tikslas – garantuoti dėl šiuo draudimu apdraustos transporto priemonės poveikio eismo įvykio metu nukentėjusių ir patyrusių žalą trečiųjų asmenų nuostolių atlyginimą įstatyme ir sutartyje nustatyta TPVCAPD suma, taip pat užtikrinti transporto priemonę naudojančių valdytojų turtinius interesus, susijusius su civiline atsakomybe, kilusia naudojant šiuo draudimu apdraustą transporto priemonę.²

Pagal TPVCAPD įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

TPVCAPD įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo

¹ Patvirtintos 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 122 redakcija).

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-43-706/2016.

turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) sugadinto turto ar jo dalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Būtiną remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtiną remonto išlaidas apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų dalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas TPVCAPD atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad žala, padaryta asmens turtui, nesant įstatyme nustatytų ar leistų išimčių, turi būti atlyginama laikantis visiško nuostolių atlyginimo principo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnis), kurio esmė ta, kad žalos atlyginimu turi būti siekiama ją patyrusį asmenį grąžinti į iki pažeidimo buvusią padėtį.³

Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.

Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinių remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, objektyviai reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Iš Lietuvos bankui pateiktų ginčo šalių paaiškinimų matyti, kad draudikas, keistoms automobilio detalėms pritaikydamas 22,72 proc. nusidėvėjimą, pareiškėjo atstovei išmokėjo 6 043,75 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjo patirtas automobilio remonto išlaidas, bei 851,84 Eur išmoką, atlyginančią pakaitinės transporto priemonės nuomos išlaidas. Dėl šios draudimo išmokos dalies tarp šalių ginčo nėra.

Kaip minėta, kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjo atstovė nesutinka su draudiko sprendimu nemokėti 1 155,33 Eur draudimo išmokos dalies už pakeistą automobilio ratlankį. Iš pateiktų ginčo šalių paaiškinimų nustatyta, kad, atsižvelgdamas į tai, kad ratlankis prieš eismo įvykį buvo pakeistas nauju ir pareiškėjas nesutiko, kad jis būtų remontuojamas, draudikas sutiko pareiškėjui išmokėti 1 155,33 Eur ratlankio keitimo nauju išlaidas (netaikant nusidėvėjimo) atlyginančią draudimo išmoką, tačiau reikalavo eismo įvykio metu sugadintą ratlankį grąžinti draudikui.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad pareiškėjo atstovė nesutikimą su draudiko reikalavimu grąžinti eismo įvykio metu sugadintą automobilio ratlankį motyvuoja tuo, kad jokiame teisės akte tokia pareiga nėra įtvirtinta. Savo ruožtu draudikas, argumentuodamas savo reikalavimą, vadovaujasi CK 6.251 straipsnyje įtvirtintu visiško nuostolių atlyginimo principu ir teigia, kad ratlankis galėjo būti remontuojamas, bet buvo pakeistas nauju, todėl rinkoje jis turi tiek rinkos vertę, tiek paklausą. Draudiko teigimu, pareiškėjo atstovė gali nepagrįstai praturtėti, realizuodama keičiamą detalę, o tai prieštarautų visiško nuostolių atlyginimo, taip pat teisingumo, protingumo, sąžiningumo principams.

Viena vertus, sutiktina su pareiškėjo atstovės argumentu, kad ginčiui aktualiame TPVCAPD įstatyme tokia pareiga nėra įtvirtinta. Kita vertus, ginčo šalių nurodytų aplinkybių kontekste pažymėtina, kad, kaip jau minėta, TPVCAPD sutartis yra nuostolių draudimo sutartis, todėl mokama draudimo išmoka yra vienaip ar kitaip susijusi su nuostoliais, kuriuos asmuo patiria įvykus draudimo sutartyje arba teisės aktuose (šiuo konkrečiu atveju TPVCAPD įstatyme) nustatytam draudžiamajam įvykiui. Draudimo išmokos sąsaja su nuostoliais yra visiškai tiesioginė ne gyvybės draudimo šakos draudimo produktuose – nagrinėjamo ginčo atveju aktuali eismo įvykio kaltininko ir draudiko sudaryta TPVCAPD sutartis yra būtent tokia (CK 6.997 straipsnio 2 dalis, 6.1001 straipsnis, Draudimo įstatymo 91 straipsnis).

Pagal teisės aktų reikalavimus, draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui išmokėti draudimo išmoką, lygią patirtiems nuostoliams. Draudžiamojo įvykio atveju, kai yra sugadintas apdraustas turtas ir dėl šio sugadinimo yra mokama patirtus nuostolius atlyginanti

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-240-1075/2019.

draudimo išmoka, o turto dalys, kurioms pakeisti ir yra skirta draudimo išmoka, perduodamos draudimo įmonei, yra užtikrinamas nukentėjusiojo patirtų nuostolių kompensavimas, ir vykdoma galimo nepagrįsto praturtėjimo prevencija.

Lietuvos banko nuomone, kitokiu atveju galėtų susidaryti situacija, kai apgadinta detalė pakeičiama nauja, nukentėjusiam asmeniui (ar turtą remontavusiai įmonei) išmokama draudimo išmoka, tačiau jis gali uždirbti papildomos finansinės naudos perduodamas apgadintą pakeistą detalę.

Atsižvelgiant į tai, remiantis visiško nuostolių atlyginimo, protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais, įvertinus abiejų šalių veiksmus, manytina, kad draudiko reikalavimas gražinti sugadintą ir pakeistą detalę tam, kad pareiškėjui būtų išmokėta draudimo išmoka, atlyginanti jos keitimo išlaidas, yra teisėtas ir pagrįstas, todėl pareiškėjo atstovės reikalavimas dėl 1 155,33 Eur draudimo išmokos yra atmestinas.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nors draudiko priimtas sprendimas šiuo metu yra pagrįstas, tačiau, pareiškėjui pateikus draudiko nurodytam asmeniui įvykio metu sugadintą automobilio ratlankį, nereiškia, kad draudimo išmoka už minėtą ratlankį neturėtų būti apskaičiuota ir išmokėta.

2) Dėl pareiškėjos atstovės keliamo reikalavimo atlyginti atstovavimo išlaidas pagrįstumo

Kreipimesi pareiškėjo atstovė reikalavo įpareigoti draudiką atlyginti teisinių paslaugų išlaidas, kurių dydis, anot pareiškėjo atstovės, bus žinomas po išmokėtos 1 155,33 EUR draudimo išmokos dalies, atlyginančios pareiškėjo patirtas automobilio ratlankio keitimo išlaidas.

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad priimant sprendimą dėl ginčo esmės turi būti sprendžiama dėl vartotojo patirtų išlaidų, susijusių su vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant būtinas ekspertizės arba laboratorinių tyrimų išlaidas, išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti ir vertimo išlaidas), atlyginimo proporcingai patenkintų vartotojo reikalavimų daliai. Identiškos nuostatos įtvirtintos ir Ginčų nagrinėjimo taisyklių 62 punkte.

Visų pirma pažymėtina, kad pareiškėjo atstovė nepateikė jokių su pareiškėjo patirtomis teisinių paslaugų išlaidomis susijusių įrodymų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo atstovės draudikui keliami materialinio pobūdžio reikalavimai nebuvo vertinti kaip pagrįsti, darytina išvada, kad ir reikalavimas atlyginti pareiškėjo patirtas teisinių paslaugų išlaidas negalėtų būti vertinamas kaip pagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis